



**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

O‘zbek shevashunosligi markazi

**“O‘ZBEK FOLKLORI VA SHEVALARI TADQIQOTLARI:
AMALIYOT, METODOLOGIYA, YANGICHA YONDASHUV”
mavzusidagi
xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallari**

2024-yil 25-may

Toshkent – 2024

“O‘zbek folklori va shevalari tadqiqotlari: amaliyot, metodologiya, yangicha yondashuv” mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallari / Mas’ul muharrir: Sh.Sirojiddinov. – Toshkent: 2024. 619 bet.

Mas’ul muharrir:

Shuhrat Sirojiddinov

filologiya fanlari doktori, akademik

Tahrir hay’ati:

Jamoldinova O.R., pedagogika fanlari doktori, professor;

Normamatov S.M., filologiya fanlari doktori (DSc), professor;

Abdushukurov B.B., filologiya fanlari doktori, professor;

Ashirboyev S., filologiya fanlari doktori, professor;

Jo‘raqo‘ziyev N.I., filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Tilavov A.X., filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Xidraliyeva Z.R., filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Aliqulova H.Q., katta o‘qituvchi;

Turdialiyev A., filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD);

Qodirov U.A., o‘qituvchi.

Ushbu to‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat O‘zbek tili va adabiyoti universiteti folklorshunoslik va dialektologiya kafedrasidan **“O‘zbek folklori va shevalari tadqiqotlari: maliyot, metodologiya, yangicha yondashuv”** mavzusidagi 2024-yil 25-mayda o‘tkazilgan xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallaridan tashkil topgan.

To‘plam materiallaridan filolog mutaxassislar, ilmiy tadqiqotchilar, magistratura va bakalavriyat talabalari, shuningdek, keng o‘quvchilar ommasi foydalanishlari mumkin.

3. Поливанов Е.Д., Узбекская диалектология и узбекский литературный язык, Ташкент, Учпедгиз, 1933.

4. Решетов В.В., Изучение узбекских народных говоров // Ўзбек диалектологиясидан материаллар, Ташкент, Изд-во АН УзССР, 1957.

SURXONDARYO DIALEKTAL ZONASIDA FOKUS NUQTA MASALASI

FOCUS POINT PROBLEM IN SURKHONDARYO DIALECT ZONE

Turdialiyev Anvarbek Xusinovich

ToshDO‘TAU o‘qituvchisi

***Annotatsiya.** XX asr o‘zbek tilshunosligida shevalarni tadqiq qilishning yangi bosqichi rivojlandi, ya‘ni shevalarning hududiy tarqalishi va bir-biriga o‘zaro ta‘sirini o‘rganish boshlandi va shu asosda areal lingvistika fani shakllandi. Areal lingvistika fanining shakllantirilishiga keyingi davrda til va shevalarni o‘rganishga nisbatan o‘zgacha qarash, uning taraqqiy qilish xususiyatlariga bo‘lgan yangicha yondashuv sabab bo‘ldi. Til va dialektlarni zonalashtirish areal lingvistikaning muhim masalalaridan bo‘lib, dialektal zonalarini tashkil etishda fokus tushunchasidan foydalaniladi. Til zonalarini tarixiy taraqqiyotida hamma dialektlarga xos xarakterli xususiyatlari qisqarishi va mayda zonalarga ajralishi mumkin bu hodisa ham lingvistik geografiyaning o‘rganish obyekti sanaladi. Maqolada Surxondaryo dialektal zonasi xususiyatlari haqida hozirgi kun qarashlari jamlangan va bu dastlabki ma‘lumotlar sanaladi.*

***Kalit so‘zlar:** sheva, areal, geografiya, til, dialect, zona, tuman, qishloq.*

***Abstract.** In 20th century Uzbek linguistics, a new stage of the study of dialects developed, that is, the study of regional distribution of dialects and their interaction with each other began, and the science of areal linguistics was formed on this basis. The formation of the science of areal linguistics was caused by a different approach to the study of languages and dialects, a new approach to the characteristics of its development. Zoning of language and dialects is one of the important issues of areal linguistics, and the concept of focus is used to organize dialectal zones. In the historical development of language zones, characteristic features of all dialects can be reduced and separated into small zones, this phenomenon is also considered an object of study of linguistic geography.*

The article summarizes the current views on the features of the Surkhondaryo dialectal zone.

***Key words:** dialect, area, geography, language, dialect, zone, district, village.*

Denov shevalari birinchi marta o‘rganilayotgani, uning atrof shevalari ham tadqiqot obyekti bo‘lmaganligi bois areal tadqiqdan oldin hudud shevasi dialektologik tadqiq qilindi. To‘g‘ri, tadqiq qilinayotgan Denov shevasi S.Rahimovning “O‘zbek tili Surxondaryo shevalari (fonetika, leksika)1985)” nomzodlik dissertatsiyasida hudud aholisi tarkibi, sheva xususiyatlari haqida ma‘lumot berilgan, biroq muallif keltirgan qipchoq lahjasi vakillari yashaydigan hudud deb berilgan “Dahana” qishlog‘ida qipchoqlar emas, balki qadimdan qarluq lahjasi va tojik tilli aholi yashashi, Qoraxon, Qizilsuv qishloqlarida qipchoq, qarluq va tojik tilli aholi aralash yashashligi bizga ma‘lum. Bu esa alohida qayta tekshirishni talab etadi. Tadqiqotda muallif ž-lovchi shevalarni til xususiyatiga ko‘ra ikki guruhga ajratadi va ikkinchi guruhga Sho‘rchi tuman

shevasini ham kiritadi. Bizning kuzatish jarayonimizda hudud shevasi til xususiyati (singarmonizmni saqlash, saqlamasligi, shahar shevasi va tojik tilining ta'sir)ga ko'ra ikkinchi guruhdan ko'ra birinchi guruhga ko'proq yaqinligi ochiqlandi. Albatta, bu o'rinda Sho'rchi va Denov tumanlari chegarasi va keyingi davrda Qumqo'rg'on, Sho'rchi, Denov, Sariosiyo tumanlarining ba'zi qishloqlari ajratib olinib yangi bir tuman Oltinsoy tumani tashkil qilinganligini e'tibordan qochirmasligimiz kerak. Fikrimizni isboti sifatida Sho'rchi va Denov chegarasi kesishgan Ohunboboyev, Hayrabod, Hazarboq' 5-bo'lim, Oltinsoy-Denov chegarasida kesishgan Xo'jasoat, Hayrandara¹ qishloqlari 3-lovchi shevalari S.Rahimov tasniflagan birinchi guruh shevasiga yaqinligini keltirishimiz mumkin. A.Jo'rayevning o'zbek tili massivini dialektal zonalarga ajratishdagi tasniflashni kuzatadigan bo'sak Surxondaryo dialektal zonasida joylashgan shevalarni chuqur o'rganilmagani, tadqiq qilinmagani sabab ham bu zonani alohida dialektal zonaga ajratish munozarali deb ta'riflaydi olim.

A.Jo'rayev Surxondaryo dialektal zonasini asosiy lingvistik xususiyatlarini lingvoareal tadqiq qilish, fokus nuqtasini belgilashda A.Mamatqulov, S.Rahimov, M.Nosirov, X.Alimuradov, X.Hamroqulov kabi olimlarning dialektologik ishlaridan foydalanganligini ta'kidlaydi hamda quyidagi lingvoareal diagramma zanjirini² keltiradi:

- D 1 - Sariosiyo tumani (qipchoq-20%, qarluq, oraliq shevalar);
- D 2 - Boysun tumani (qarluq, qipchoq-30%, oraliq sheva, ikki tilli: o'zbek-tojik tili);
- D 3 - Sherobod tumani (qarluq, qipchoq-80%, oraliq shevalar);
- D 4 - Gagarin (Muzrabod) tumani (qipchoq-80%, qarluq, oraliq shevalar);
- D 5 - Termiz tumani (qipchoq-40%³, qarluq, oraliq shevalar);

O'zbek tilining janubiy dialektallarining tekshirilishidan ko'rishimiz mumkinki, Yuqori va Quyi Qashqadaryo dialektal zonalari [Джуряев: 1991. 69-70]. Surxondaryo dialektal zonasidan anchagina yaxshi va atroflicha o'rganilganligini bilishimiz mumkin. Buning sababi Qashqadaryo shevalari nisbatan to'liq o'rganilganidir. Olim keltirgan diagrammada Surxondaryo viloyati hududlaridan faqat 5tasi dialektologik o'rganilgani va zonani aniqlash, fokus nuqtani belgilashda shu tadqiqotlardan foydalanilgani ma'lum bo'ladi. Albatta, shevalari to'liq o'rganilmagan hududni fokus nuqtasini belgilash munozaralarga sabab bo'ladi. Denov shevasini kuzatish davrida viloyatning boshqa tumanlari haqida ham qisqacha ma'lumot to'pladik. Hozircha faqat aholi tarkibi haqida qisqacha ma'lumot berib ketamiz, hududlarning sheva xususiyatlari esa alohida tadqiqot talab qiladi.

Jarqo'rg'on tumani (qipchoq-80%, qarluq, tojik, tatar, rus, koreys, qozoq, turkman) o'zbeklar 90 foiz; Qumqo'rg'on tumani (qipchoq-75%, qarluq, tojik, tatar, rus) o'zbeklar 90 foiz; Sho'rchi tumani (qipchoq-70%, qarluq, tojik, tatar, rus) o'zbeklar 90 foiz; Angor tumani (qipchoq-80%, qarluq, tojik, tatar, rus, turkman) o'zbeklar 90 foiz; Bandixon tumani (qipchoq, tojik) o'zbeklar 96 foiz; Qiziriq tumani (qipchoq-70%, qarluq, tojik, tatar, rus, turkman) o'zbeklar 80 foiz; Oltinsoy tumani (qipchoq-30%, qarluq, tojik, tatar, rus) o'zbeklar 70 foiz; Uzun tumani (qipchoq-20%, qarluq, tojik, tatar, rus, koreys, qozoq, turkman) o'zbeklar 60 foiz; Denov tumani (qipchoq-20%, qarluq, tojik, tatar, rus, koreys, qozoq, turkman, arab, jo'gi) o'zbeklar 60 foiz.

S.Rahimov tadqiqotida [Рахимов. 1985. 24] Surxondaryo viloyatida Boysun va Sariosiyo tumani shevalarida ikki tillik mavjud deb bergan ma'lumoti ham zona shevalarini to'liq

¹ Xo'jasoat, Hayrandara qishloqlari Denov tumani tarkibida bo'lgan. Hozir Oltinsoy tumaniga qarashli.

² Muallif qo'llagan terminlarni o'zgartirmadik. Qarang: Джуряев А.Б. Теоретические основы ареального исследования узбекоязычного массива. – Ташкент: Фан, 1991. – Б. 78.

³ Qipchoq lahjasi vakillarining foizda berilishi bizning o'rganishlarimiz natijasida belgilangan.

o‘rganilmaganidan xabar beradi. Haqiqatdan ham, zonaning deyarli barcha tumanlarida ikki tilda so‘zlashuvchi qishloq aholi vakillari mavjud. Bu esa murakkab dialektal zonani hosil qiladi.

Areal lingvistikada dialektal zonalar tarkib topishiga ko‘ra ham farqlanadi. Yuqorida biz Denov shevasini “kichik dialektal zona” sifatida tavsiya qildik, quyida esa buni izohlashga harakat qilamiz. Denov tuman aholisi asosan qarluq, qipchoq dialekti hamda tojik tilli aholidan, ayrim qishloqlarda esa tatar, turkman, qozoq, boshqird, arab, lo‘li millatiga mansub aholi istiqomat qiladi. Bu kam sonli millatlar joylashgan (yashash joyi) hududiga qarab qarluq va qipchoq shevasida muloqot qiladi o‘z tillarida ba‘zi o‘rinlardagina suhbatlashadi. Lo‘lilar esa tojik tilida gaplashadi. Kichik dialektal zonaning fokus nuqtasi bu Denov shahar shevasi bo‘lib bu sheva 6-7ta (*a, ä, ā, o, u, i, e*) unidan iborat. Kelishiklari soni 5ta va bu xususiyati bilan Toshkent-Farg‘ona dialekti bilan bir xillikni tashkil etadi. Samarqand-Buxoro dialekti kabi o‘rin-payt va jo‘nalish kelishigi Denov shahri shevasida farqlanadi. Fe‘lning o‘tgan zamon davom shakli *-(a)jātgan* sifat-dosh shakli hamda to‘liqsiz fe‘l shakli bilan ifodalanadi: *qilajātgan edim, sorajātgan edi* tarzida. Ravishdoshga *-jātib* affiksi va *shaxs-son* qo‘shimchalari qo‘shish orqali aniq hozirgi zamon ma‘nosi ifodalanadi: *dejājātibdi, qojājātibdi* shaklida. Tayanch shevadagi bu morfologik xususiyat atrof shevalarga qilgan ta‘siri bilan yetakchilik qiladi. Hozirgi kunga kelib tayanch sheva bo‘lgan Denov shahri shevasining ta‘siri yosh (14-30) va o‘rta yosh (45 yoshgacha) bo‘lgan aholi nutqida yaqqol seziladi, hatto ayrim sheva vakillari o‘z shevalarida gaplashmasdan faqat o‘zlashgan Shahar shevasida muloqot qilganini ko‘rishimiz mumkin.

qarluq	shahar shevasi	qipchoq	Adabiy tilda
qilāpti	qīlajaptī	qilajātibdi	qilyapti
kelāpti	kelajapti	kelajātibdi	kelyapti
dejāpti	de:apti//dejājāpti	dejājātibdi	deyapti

Fokus nuqtadan, ya‘ni shahardan uzoqlashgan sari zona shevasida sheva va til xususiyatlari saqlaganligini ko‘rishimiz mumkin. Bunga tog‘li O‘shor, Pojur, Sina qishloq tojik tili va qarluq shevalarini hamda Hayrabod, Hazarbog‘ 5-bo‘lim ž-lovchi shevalarini, shuningdek, Oybarak, Qizilfarg‘ona (a-lovchi) qarluq guruh shevalarini misol qilishimiz mumkin. Yana shuni alohida ta‘kidlash kerakki O‘rmon qishloq shevasi shaharga juda yaqin ekanligiga qaramasdan o‘z shevasini kuchli saqlagan, buning sababi qishloq aholisi tarkibi faqat qo‘ng‘irot urug‘i va ularning ko‘proq dehqonchilik bilan shug‘ullanishi bo‘lsa kerak, to‘g‘ri, qishloqda 22 ta xonadonda jo‘gilar ham yashaydi, lekin ular doim ko‘chada, safarda bo‘lganligi va qishloq aholisi bilan ijtimoiy aloqaga kirishmagani, urf-odatlarini kesishadigan nuqtaning yo‘qligidan qishloq shevasi bilan kontakt hosil qilmagan. Kichik dialektal zona sifatida tavsiya etilayotgan Denov shevasini o‘rganish hudud shevasida qarluq lahjasining singarmonizmni yo‘qotgan shevalari, qipchoq lahjasiga oid shevalar hamda tojik tili muomalada borligini ko‘rsatdi. Bunda, albatta, qarluq shevalari fokus nuqtasi vazifasini bajarishi va atrof shevalarga ta‘siri borligi aniqlandi. Shuni alohida ta‘kidlashimiz lozim tekshirilgan Denov shahri shevasi kichik dialektal zona sifatida hududda o‘z maqomini mustahkamlab, iqtisodiy, geografik joylashuvi, infratuzilmasi, etnik rang-barangligi bilan Surxondaryo dialektal zonasining fokus nuqtasi maqomiga ham da‘vogarlik qila oladi. Dialektal zonalarni belgilash tajribasini kuzatadigan bo‘lsak, Termiz shahri shevasi poytaxt shahar ekanligi, siyosiy-madaniy tadbirlarning markazi, rivojlangan infratuzilma, sifatli tibbiyot, oliy ta‘lim dargohlarining viloyat markazida ekanligi bilan aholi oqimini o‘ziga jalb qilib fokus nuqta vazifasini bajarsa, Denov kichik dialektal zonasi qadimiy qulay savdo markazi bo‘lganligi, iqlimi, xizmat ko‘rsatishning sifati, dehqonchilik va chorvachilik uchun qulay sharoitda va yirik

Denov bozori mavjudligi, viloyat aholisi tabiiy oqimi yo'lida ekanligi bilan, boshqa tumanlari aholising doimiy o'zi tomonga harakatga bo'lishiga sabab bo'ladi, muloqot esa, albatta, Denov shahri shevasida amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ashirboyev S. O'zbek dialektologiyasi. – Toshkent: Nodirabegim, 2021. – B. 12.
2. Раҳимов С. Ўзбек тили Сурхондарё шевалари (Фонетика, Лексика). – Тошкент: Фан, 1985. – Б. 24.
3. Джураев А.Б. Теоретические основы ареального исследования узбекоязычного массива. – Ташкент: Фан, 1991. – С. 69-70.
4. Решетов В., Шоабдурахмонов Ш. Ўзбек диалектологияси. – Тошкент: Ўқитувчи, 1978.
5. Тўйчибоев Б., Ҳасанов Б. Ўзбек диалектологияси. – Тошкент: Абдулла Қодирий, 2004.
6. Иброҳимов Й. М. Жанубий оролбўйи ўзбек шевалари тадқиқи: Филол. фан. докт. ...дис. – Тошкент, 2000.

XORAZM DIALEKTAL ZONASIDAGI TURKMAN SHEVALARIDA Δ, Θ TOVUSHLARINING QO'LLANILISHIGA DOIR

ON THE USE OF Δ, Θ SOUNDS IN THE TURKMAN DIALECTS OF THE KHORAZM DIALECT ZONE

Alimardanov Elyor

ToshDO'TAU tayanch doktoranti

***Annotatsiya.** O'zbek tili massivining tarkibiy qismi bo'lgan Xorazm dialektal zonasining ma'lum areallarida turkmanlar istiqomat qiladi va iste'molda turkman tilidan foydalanadi. Xorazm dialektal zonasidagi turkman shevalari o'zbek tilining ta'siri ostida o'ziga xos rivojlanish yo'lida borayotir. Maqolada dialektal zonadagi turkman shevalarida markaziy turkman shevalari va turkman adabiy tiliga xos apikal talaffuz qilinuvchi δ, θ tovushlarining qo'llanilishi haqida ma'lumot beriladi.*

***Kalit so'zlar:** Xorazm dialektal zonasi, o'zbek tili, turkman tili, sheva, fonetika, tovush.*

***Abstract.** Turkmens live in certain areas of the Khorezm dialectal zone in the Uzbek language massive and use the Turkmen language in communication. Turkmen dialects in the Khorezm dialectal zone, which is influenced by Uzbek language, are developing in a unique way. The article provides information on the use in the central Turkmen dialects and the apically pronounced δ, θ phonemes characteristic of the Turkmen literary language in the Turkmen dialects of the Khorezm dialectal zone.*

***Key words:** Khorezm dialectal zone, Uzbek language, Turkmen language, dialect, phonetics, phoneme.*

Xorazm dialektal zonasi o'zbek tili massivining tarkibiy qismi sifatida turli til va lahjalarni o'zida jam etgan. Jumladan, dialektal zonada o'zbek tilining o'g'uz va qipchoq lahjalari,

MUNDARIJA

YALPI YIG‘ILISH MA‘RUZALARI

1	Hamidulla Dadaboyev Toshkent viloyati o‘zbek shevalari – til xususiyatlari tadqiqiga bag‘ishlangan muhim manba	3
2	Salida Sharifova Şota Rustavelinin “Pələng dərisi geymiş pəhləvan” əsərinin Şərq intibahına aid olması və Türk folkloru əsasında yaradılması haqqında	7
3	Güntəkin Binnətova Çağdaş Azərbaycan ədəbi dili və şivələrinin qarşılıqlı münasibətləri	12
4	Murodqosim Abdiyev Dialektal terminologiya – adabiy til lug‘at boyligini oshiruvchi manba	16
5	Baxtiyor Abdushukurov Kul tigin bitigtoshi va o‘zbek tili shevalari	20
6	Berdak Yusufov Alisher Navoiy leksikasi va o‘g‘uz shevalari	26
7	Abdulhay Sobirov Andijon dialektal zonasi haqida ba’zi bir mulohazalar	31
8	Нурлан Мыңбаев Түркі фольклоры және топан су тақырыбы	35
9	Kifayət İmamquliyeva Azərbaycan dialektlərində özbək dilinin elementləri	44
10	Yo‘ldosh Ibragimov Qoraqalpog‘istondagi o‘zbek shevalarining lingvoareal talqini	48
11	Zulxumor Xolmanova O‘zbek shevalaridagi frazemalarning aksiolingvistik tadqiqi	51
12	Botir Elov, Oqila Abdullayeva Dialektal korpusni qurish va uning ahamiyati	56
13	Samixon Ashirboyev, Nafisa Qilichova O‘zbek shevalari matnlarining audio variantini transkripsiya qilish muammolari	60

1-SHO‘BA. SHEVALAR VA FOLKLORNING ILMY MUAMMOLARI XORIJLIK OLIMLAR NAZDIDA

1	Özeren Mehmet Çolpan’in “Buzulgan Öлкеge, Köñil, Tün, Ziyay-yi Kamer” şiirlerine semiyotik bakiş	63
2	Babazadə Rəxşanə Azərbaycan dilinin Salyan dialektində milli leksik arxaizmlər	67
3	Ерсайын Молдасанов, Нуржан Абдувалитов Ұлттық бағыт және қазақ жазуы	75
4	Qüdsiyyə Qəmbərova Azərbaycan şivələrindəki bəzi feillərin özbək dili ilə ortaq paralelləri	84
5	Yarmuxammad Madaliyev, Hulkar Aliqulova Xalq qo‘shiqilarida “bo‘z” so‘zining ma‘no ko‘chish bilan bog‘liq jihatlar	87

6	Бекжан Абдуэлиұлы Көне тұлғалы кісі есімдерінің тарихи-этимологиялық негіздері және шығу уәждері	92
7	Садыгова Саялы Особенности, присущие терминологическим словосочетаниям	99
8	Ülkər Mirzəyeva Qədim yunan mənbələrində işlənən Azərbaycan antroponimlərinin leksik - semantik təhlili	104
9	Тотанов Нурлан Карсыбаевич, Дуйісова Алмагул Қонысбайқызы Қазақ және өзбек халық мақал-мәтелдеріндегі ұқсастық пен ортақ сарындар	109

2-SHO‘BA. O‘ZBEK SHEVALARI TADQIQOTLARI

1	Sulton Normamatov G‘ozi Olim Yunusovning o‘zbek tili siyosiy-huquqiy terminologiyasi shakllanishidagi o‘rni	114
2	Munavvara Qurbonova Bolalar nutqining hududiy xoslanishi	119
3	Mardon Rahmatov Sho‘rrabod qishlog‘i shevasining grammatik xususiyatlari	121
4	Ibrohim Darvishov Namangan shevalardagi fonetik-fonologik xususiyatlar	129
5	Nurmurod Chiniqulov “Devonu lug‘atit turk” va o‘zbek shevalari	133
6	Muqaddas Abdurahmonova O‘zbek va turk tillaridagi leksik omonimlarning shevalarga munosabati	135
7	Saodat Shinnazarova H.Hamidovtın qaraqalpaq tili tariyxı boyınsha miynetleri	138
8	Alisher Ubaydullayev G‘allaorol tumani Kashshof qishlog‘i shevasi leksikasi xususida	140
9	Zaynidin Kurbonov Muqaddas Bo‘riboyeva Qipchoq lahjasidagi qarg‘ish va olqishlarga oid ayrim so‘zlar izohi	145
10	Zoxira Xidraliyeva Iqon shevasi leksikasining semantik xususiyatlari	148
11	Iqbol O‘razova “Layli va Majnun” dostonidagi ayrim leksemalarning hozirgi o‘zbek shevalari frazemalari tarkibida qo‘llanishi	154
12	Abdumannon Hasanov Binokorlik leksikasini sheva so‘zlari bilan boyitish haqida	158
13	Фархад Халилов О творческом сотрудничестве русских и узбекских языковедов	161
14	Anvarbek Turdialiyev Surxondaryo dialektal zonasida fokus nuqta masalasi	167
15	Elyor Alimardanov Xorazm dialektal zonasidagi turkman shevalarida δ, θ tovushlarining qo‘llanilishiga doir	170
16	Baurjan Sayfullayev Til kontaktlari va uning badiiy adabiyotdagi xususiyatlari	173